

УДК 94:329.78(477) «199»

Ігор Гайдаєнко

ДЕРЖАВНА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ (ДРУГА ПОЛОВИНА 90-Х РОКІВ ХХ СТ.)

У перехідних суспільствах, де відбуваються радикальні зміни в громадсько-політичному житті, економіці, існують глибокі відмінності у поглядах різних вікових генерацій на ідеологію, ціннісні орієнтації, майбутній розвиток країни, молодь є носієм свідомості, яка відповідає потребам соціальних змін, поступу суспільства до якісно іншого стану. Від участі нового покоління громадян в державному управлінні, політиці та громадській діяльності залежить майбутнє держави і суспільства, становлення демократії і громадянських свобод, інтенсивність і спрямування реформ, напрями зовнішньої політики тощо. Активність молоді визначає позиція держави – ставлення до молодого покоління, розуміння його проблем, інтересів, запитів, потреб, взаємодія з молоддю. Невипадково молодіжна політика в Україні визначена законодавством, як один із найважливіших, пріоритетних і специфічних напрямів діяльності держави та її органів. Її метою проголошувалося створення умов і соціальних гарантій для соціального становлення й розвитку молодих громадян, їх реалізації, як в особистих, так і суспільних інтересах.

Із проголошенням незалежності України перед українською владою постала проблема формування національної моделі державної молодіжної політики, вироблення механізмів взаємодії держави і молодіжного руху, соціального захисту молоді, вирішення соціально-економічних та політичних проблем молоді, залучення молоді до участі в державному та суспільно-політичному житті.

Ключові слова: *молодь, молодіжний рух, молодіжні організації, молодіжні об'єднання, державна молодіжна політика.*

В переходных обществах, где происходят радикальные изменения в общественно-политической жизни, экономике, существуют глубокие различия во взглядах различных возрастных поколений на идеологию, ценностные ориентации, будущее развитие страны, молодежь является носителем сознания, которая отвечает потребностям социальных изменений, развития общества в качественно иное состояние. От участия нового поколения граждан в государственном управлении, политике и общественной деятельности зависит будущее государства и общества, становления демократии и гражданских свобод, интенсивность и направление реформ, направления внешней политики и тому подобное. Активность молодежи определяет позиция государства - отношение к молодому поколению, понимание его проблем, интересов, запросов, потребностей, взаимодействие с молодежью. Неслучайно молодежная политика в Украине определена законодательством, как один из важнейших, приоритетных и специфических направлений деятельности государства и его органов. Ее целью провозглашалось создание условий и социальных гарантий для социального становления и развития молодых граждан, их реализации, как в личных, так и общественных интересах.

С провозглашением независимости Украины перед украинской властью стоит проблема формирования национальной модели государственной молодежной политики, выработка механизмов взаимодействия государства и молодежного движения, социальной защиты молодежи, решения социально-экономических и политических проблем молодежи, привлечение молодежи к участию в государственном и общественно-политической жизни.

Ключевые слова: *молодежь, молодежное движение, молодежные организации, молодежные объединения, государственная молодежная политика.*

In transitional societies where radical changes in social and political life, economy are flow there are profound differences in the views of different age generations ideology, values, the future development of the country, youth is the bearer of consciousness that meets the needs of social change, progress of society to a qualitatively different state. From the participation of the new generation of citizens in government, politics and social activities influence the future of the state and society of democracy and civil liberties, the intensity and direction of reform, foreign policy directions and more.

Youth Activity determines the position of the state - the attitude to the younger generation, understanding their problems, interests, needs, requirements, interaction with young people. It is no coincidence youth policy in Ukraine is defined by law as one of the most important priorities and specific areas of the state and its agencies. It aims proclaimed the creation of conditions and social security for social formation and development of young people and their implementation, as a private, and public interest.

With the declaration of independence of Ukraine to the Ukrainian authorities faced the problem of forming a national model of state youth policy, development of mechanisms of interaction between state and youth movements, social protection of youth, address socio-economic and political problems of youth, attracting young people to participate in public, social and political life.

Key words: *youth, youth movement, youth organizations, youth groups, state youth policy.*

Постановка проблеми. У другій половині 90-х років ХХ ст. продовжується розвиток молодіжного руху в Україні. На законодавчому рівні держава намагається урегулювати взаємовідносини з молодіжними організаціями. Аналіз процесів у даному середовищі у другій половині 90-х років ХХ ст. дозволить здійснювати ефективнішу державну молодіжну політику, яка значно активізує участь молоді в суспільно-політичних процесах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найґрунтовніше дослідження молодіжного законодавства України належать Є. Бородіну, О. Корнієвському, В. Литвину, А. Русначенку та ін.

І. Курас, О. Бойко, М. Головатий, Д. Князевич займалися питаннями суспільно політичних настроїв та участі в них молодіжних організацій та рухів, а також питаннями їх історії та розвитку періоду 90-х років ХХ ст. Висвітленням питання створення та функціонування нових партій в Україні та участі в них молоді та аналізу нормативно-правової бази присвятили свої роботи О. Гарань та В. Головенько та ін.

Мета написання статті є висвітлення молодіжної політики в Україні у другій половині 90-х років ХХ ст., та законодавчої бази, яка формувалася для підтримки молоді та молодіжних організацій у даний період.

Виклад основного матеріалу. У будь-якій правовій державі основою державної молодіжної політики є молодіжне законодавство. В Україні в 90-ті роки ХХ ст. питання співпраці держави із громадськими молодіжними об'єднаннями, вирішення соціальних питань молодіжної аудиторії, дозвілля, зайнятості, громадянського виховання молоді не були регламентовані ані законодавчими документами, ані досвідом роботи в умовах багатопартійності. Тому свою діяльність у сфері молодіжної політики вищі органи законодавчої та виконавчої влади розпочали із розробки її законодавчої бази [Князевич, 2002: с.145].

У 1996 р. Міністерство України у справах молоді і спорту взялося за підготовку проекту Національної комплексної програми «Молодь України» і надало вже готовий проект програми для обговорення учасниками Конгресу української молоді «Молодь за соціальний прогрес і злагоду в суспільстві», що відбувся в Києві 26–28 травня 1997 р. Міністерство зробило спробу внести проект програми на розгляд вищого

законодавчого органу і затвердити її законом України. Однак, цей процес дещо затягувався, що ставило під загрозу прийняття програми. Тому, 20 березня 1998 р. програму було затверджено постановою Кабінету Міністрів України «Комплексні заходи Кабінету Міністрів України щодо реалізації державної молодіжної політики в Україні («Молодь України»))» [*Постанова Кабінету Міністрів України №348, 1998*].

Програмою серед найважливіших завдань у сфері молодіжної політики визначалися: сприяння духовному і фізичному розвитку молоді, виховання у неї почуття громадянської свідомості та патріотизму, бажання активно сприяти утвердженню державності в Україні; сприяння реалізації творчого потенціалу молоді в інтересах її становлення і самореалізації, формування морально-правової культури та профілактика негативних явищ у молодіжному середовищі; створення сприятливих умов для повноцінної соціалізації та активного залучення молоді до соціально-економічного, політичного та культурного життя суспільства, подолання її соціально-політичної апатії. Щодо молодіжних організацій постанова передбачала: надання організаційної, методичної, правової і фінансової підтримки молодіжним громадським організаціям і їхніх програм; проведення конкурсів, фестивалів, олімпіад і виставок, які пропагуватимуть б винахідницьку, конструкторську, мистецьку діяльність молоді; створення в Києві Центру молодіжних організацій України, інформаційного банку даних «Обдарованість»; активізація роботи в сфері міжнародного молодіжного співробітництва та ін. [*Постанова Кабінету Міністрів України №348, 1998*].

З метою залучення молоді до громадського життя, покращення державної молодіжної політики, 18 червня 1999 р. Уряд України прийняв постанову «Про стан реалізації державної молодіжної політики» [*Постанова Кабінету Міністрів України №1059, 1999*]. Вона передбачала проведення культурно-виховної роботи серед молоді і патріотичне виховання молоді; забезпечення фінансової підтримки реалізації молодіжної політики та діяльності молодіжних і дитячих громадських організацій; організаційну та фінансову підтримку 150 програм молодіжних громадських організацій, спрямованих на подолання безробіття молоді, боротьбу з негативними проявами у молодіжному середовищі, патріотичне та духовне виховання молодих людей; проведення Всеукраїнської конференції «Погляд у XXI століття: Всеукраїнський форум молоді еліти» та V Світового конгресу українських молодіжних організацій.

19 червня 1999 р. Кабінет Міністрів України прийняв Розпорядження про відзначення 27 червня Дня молоді. З метою привернення уваги молоді до проблем розбудови правової держави і залучення її до державотворчих процесів планувалося проведення зустрічей із представниками молодіжних громадських організацій, благодійних фондів, творчих спілок, діяльність яких спрямована на підтримку молоді, молодими сім'ями; проведення

молодіжних мистецьких заходів, фестивалів молодих виконавців, виставок молодих художників, спортивно-мистецькі молодіжні свята та ін. [*Постанова Кабінету Міністрів України №584, 1999*].

Успішна реалізація законодавчих і нормативно-правових актів дозволила б вирішити багато проблем молоді, а молодіжний рух став би впливовим фактором суспільного життя. Однак, українська молодіжна політика не мала дієвих механізмів їх реалізації. Через відсутність бюджетних коштів дія низки положень Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» було законодавчо призупинено, а в інших випадках вони або практично не виконувалися, або виконувалися лише частково. Це стосувалося надання пільгових кредитів на житло і навчання; дотацій і субсидій молодіжним організаціям; надання у безоплатне користування будинків, споруд, земельних ділянок для ведення статутної діяльності, створення Національного центру громадських молодіжних та дитячих організацій та ін.

Важливою частиною державної молодіжної політики було створення мережі державних інституцій, відповідальних за формування й реалізацію молодіжної політики.

Указом Президента України 4 грудня 1996 р. Міністерство України у справах молоді і спорту було ліквідовано, а на його місці створено Міністерство України у справах сім'ї та молоді [*Указ Президента України №1164/96, 1996*]. Нове Міністерство, згідно з положенням, забезпечувало проведення у життя державної політики з питань сім'ї, жінок, молоді та дітей, здійснювало керівництво і несло відповідальність за доручену йому сферу управління. Тобто, йшлося про єдину політику, в якій молоді та дітям відводилися далеко не перші місця.

Основними завданнями міністерства у сфері молодіжної політики були: 1) підготовка разом з іншими центральними органами виконавчої влади науково обґрунтованих пропозицій щодо її формування; 2) розроблення та контроль за виконанням цільових програм; 3) проведення експертизи законів, інших актів законодавства у цій сфері; 4) розроблення і забезпечення реалізації разом з іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади заходів, спрямованих на поліпшення становища сім'ї, жінок, молоді та дітей; 5) координація діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення прав та інтересів сім'ї, жінок, молоді та дітей; 6) здійснення міжнародного співробітництва [*Указ Президента України №1164/96, 1996*]. В ході адміністративної реформи, яка передбачала зменшення кількості міністерств та чиновників, 13 березня 1999 р. Президент України своїм Указом створив на базі Міністерства України у справах сім'ї та молоді однойменний Державний комітет [*Указ Президента України №250, 1999*]. Цей акт започаткував період перманентних реорганізацій відповідального за молодіжну політику керівного владного органу держави. Затверджене Указом Президента України від 16 червня 1999 р. Положення про

Державний комітет зберігало за ним майже всі права, які мало попереднє міністерство [Указ Президента України №664/99, 1999].

Підготовкою актів законодавства щодо забезпечення розвитку державної молодіжної політики в Україні опікувалась, створена в травні 1990 р., постійна Комісія Верховної Ради України у справах молоді. У травні 1994 р. було змінено її назву на постійна Комісія з питань молоді, спорту і туризму, а влітку 1997 р. її було реформовано у відповідний Комітет парламенту [Безулік, 1996: с. 11].

До відання Комісії належали питання здійснення Декларації про загальні засади державної молодіжної політики в Україні, Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» інших законодавчих актів, що безпосередньо відносилися до сфери діяльності комісії; визначення загальної стратегії і пріоритетів розвитку державної молодіжної політики, фізичної культури і спорту, туризму; підготовка законодавчих актів з питань державної молодіжної політики, фізичної культури і спорту, туризму; визначення державних бюджетних асигнувань на функціонування і розвиток державної молодіжної політики, фізичної культури і спорту; розробка пропозицій щодо структури і персонального складу державних органів управління сферами молодіжної політики, фізичної культури і спорту, туризму; попередній розгляд і підготовка пропозицій щодо загальнонаціональних та регіональних програм; розгляд питань взаємовідносин України та інших країн у сферах реалізації молодіжної політики, фізичної культури і спорту, туризму тощо [Білий, 1997: с. 8-9].

Указом Президента України 3 грудня 1995 р. було створено Національну раду з питань молодіжної політики [Указ Президента України № 1129/95, 1995]. Національна рада була координуючим та консультативно-дорадчим органом при Президентові України, покликаним сприяти постійному вдосконаленню державної молодіжної політики, забезпечувати узгодженість дій у вирішенні питань, пов'язаних із життям молоді та участю її в усіх сферах життя суспільства і держави.

Основними завданнями Ради були вивчення, прогнозування соціальних та морально-політичних процесів у молодіжному середовищі; визначення і наукове обґрунтування пріоритетних напрямків державної молодіжної політики, концептуальних засад зміцнення правових та матеріальних гарантій молоді; участь у підготовці проектів законодавчих та інших нормативних актів, республіканських програм з питань, віднесених до компетенції Ради; координація дій центральних, місцевих органів державної виконавчої влади та господарських органів з питань здійснення прав і свобод молоді, участі її у політичному, економічному, духовному становленні держави [Білий, 1997: с. 13].

Очолювали Національну раду з питань молодіжної політики по черзі Глави Адміністрації Президента України Д. Табачник, Є. Кушнар'єв,

В. Медведчук. До її складу входили Голова Комітету Верховної Ради України з питань молоді, спорту і туризму, 11 Міністрів чи їх заступників, які займалися вирішенням проблем молоді в Україні, 10 керівників всеукраїнських громадських молодіжних і дитячих організацій [Головенько, 1995: с. 7]. На засіданнях Національної ради з питань молодіжної політики обговорювалися нормативно-правові акти у сфері молодіжного руху в Україні, шляхи вирішення соціально-економічних проблем молоді, заходи щодо розвитку і консолідації українського молодіжного руху.

На рівні областей, міст, районів розроблялися програми соціальної адаптації молоді та її розвитку; положення про органи державного управління, що мали стати відповідальними за провадження державної молодіжної політики в регіонах, деякі матеріали з досвіду роботи та методичні рекомендації щодо її провадження. Разом з тим, створювалися комітети, відділи у справах молоді як структурні підрозділи виконкомів рад народних депутатів відповідних рівнів. Все це фактично й започаткувало державну молодіжну політику на місцях. [Перепелиця, 2001: с. 64].

Протягом другої половини 1990-х рр. відбувалося формування системи державних органів, що відповідали за проведення молодіжної політики, визначалися їх завдання та повноваження. Після низки реформ у цій сфері, в 1999 р. у структурі обласних державних адміністрацій були створені управління у справах сім'ї та молоді, а в районних державних адміністраціях – окремі відділи у справах сім'ї та молоді. Виключенням були лише районні державні адміністрації в м. Києві, де діяли відділи у справах сім'ї, молоді та спорту, що поєднували сімейно-молодіжну і спортивну діяльність [Бородін, 2006: с. 345].

Основними завданнями соціальних служб для молоді були: реалізація державної молодіжної політики щодо соціального становлення та розвитку молоді; надання інформаційної, правової, психолого-педагогічної, медичної та інших форм допомоги молоді; проведення заходів з метою попередження та подолання негативних явищ у молодіжному середовищі; здійснення соціальної опіки окремих категорій молоді, зокрема інвалідів і сиріт; встановлення та зміцнення зв'язків з соціальними службами для молоді за кордоном, інтеграція в міжнародну систему соціальної роботи з молоддю.

Станом на 1995 р. на обласному рівні функціонувало 13 структур у справах молоді, 14 – у справах молоді і спорту. На міському і районному рівнях було створено 422 підрозділи у справах молоді і спорту, 208 – у справах молоді. У серпні 1998 р. діяли Український державний центр соціальних служб для молоді, Республіканський Автономної Республіки Крим, 24 обласних, Київський та Севастопольський міські, 253 районних, 118 міських та 25 районних у містах центрів соціальних служб для молоді. Тоді ж в Україні діяло близько 700 служб у справах неповнолітніх, понад

70 притулків для неповнолітніх, більш ніж 80 дитячих будинків сімейного типу [Безулік, 1996: с. 14-15].

До кінця 1990-х років в Україні було створено підрозділ органу законодавчої влади, низку органів виконавчої влади та підрозділи в органах місцевого самоврядування, що забезпечували реалізацію державної молодіжної політики. Станом на 1999 р. серед них були:

– Комітет Верховної Ради України з питань молодіжної політики, фізичної культури і спорту; Комісії верховної ради АР Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських рад народних депутатів з питань молоді; Комісії районних і міських (міст обласного підпорядкування) рад народних депутатів з питань молоді;

– Національна рада з питань молодіжної політики при Президентові України; Ради з питань молодіжної політики при Раді міністрів АР Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій;

– Державний комітет молодіжної політики, спорту і туризму України; Український молодіжний центр; Український інститут соціальних досліджень; Республіканський комітет у справах сім'ї та молоді АР Крим, управління у справах сім'ї та молоді обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій; Відділи у справах сім'ї та молоді районних державних адміністрацій та виконкомів міських рад народних депутатів;

– Український державний центр соціальних служб для молоді; обласні центри соціальних служб для молоді; районні та міські центри соціальних служб для молоді;

– Фонд сприяння молодіжному житловому будівництву; регіональні відділення Фонду сприяння молодіжному житловому будівництву.

З метою підвищення політичної і громадської активності молоді розробники молодіжного законодавства вважали за необхідне широке залучення молоді до формування органів самоврядування і державного управління, участі у вирішенні всіх державних і суспільних справ; створення умов для формування і розвитку політичної культури молоді, її світогляду, залучення юнаків та дівчат до активної громадсько-політичної діяльності на засадах широкого політичного плюралізму, гуманізму та демократії; надання молодим людям, можливості користуватися інформацією, а також мати власні засоби інформації; підтримка діяльності молодіжних партій і громадських організацій, а також «дорослих» структур, що сприяють активній політичній і громадській діяльності молоді [Головатий, 1993: с. 136-137].

Завдяки державній підтримці, кількість молодіжних організацій в Україні до середини 1990-х рр. збільшилась удвічі. На кінець 1996 р. 41 молодіжне об'єднання мало статус всеукраїнського і декілька сотень – регіональних молодіжних структур. Однак, соціологічні дослідження Інституту проблем молоді, які проводилися в жовтні 1995 року показали, що лише 5,3% опитаних молодих людей брали участь у діяльності молодіжних

структур. Із майже 10 мільйонів молодих людей, що проживали в Україні, участь у діяльності політичних партій і громадських організацій брали лише 150 тисяч юнаків і дівчат [Головенько, 1995: с. 102].

В наступні роки підтримка молодіжного руху державою посилюється. За офіційними даними, у 1999 р. органи державної влади тісно співпрацювали із 66 всеукраїнськими громадськими молодіжними та дитячими об'єднаннями. Кількість останніх в порівнянні з 1996 р. зросла вдвічі. Протягом 1997-1998 рр. держава разом із молодіжними і дитячими громадськими організаціями реалізувала близько 200 молодіжних програм [Постанова Кабінету Міністрів України №1059, 1998].

Незважаючи на складну політичну, економічну, соціальну ситуацію, в Україні відбувався розвиток молодіжного руху, збільшувалася кількість молодіжних організацій, розширювалася сфера їхньої діяльності. Вони виступали перманентною конструктивною опозицією до політико-владних структур, впливаючи на розвиток політичної системи і демократії, вирішення як молодіжних, так і загальних соціальних проблем, отримали частину повноважень офіційної влади у сфері формування й реалізації державної молодіжної політики.

Найпоширенішими напрямками діяльності молодіжних організацій були: науково-просвітницька, благодійницька робота, політична, вирішення соціальних проблем окремих категорій молоді, національно-патріотичне і релігійне виховання. За політичними поглядами, молодіжні організації України презентували майже увесь їх спектр, від ультраправих до ультралівих. Їх можна об'єднати за цією ознакою в п'ять основних течій: національно-радикальна (базувалася на засадах соціал-націоналізму); національно-демократична (на засадах українського консерватизму, політичної концепції «державного самостійництва»); загальнодемократичну чи ліберально-демократичну; соціалістичну (на засадах ідей соціал-демократії); неокомуністичну (на комуністичних ідеологічних засадах).

Характерними особливостями молодіжних організацій в Україні були: демократичність створення; різноманітність за напрямками діяльності та політичними уподобаннями; невелика чисельність; перевага на місцях регіональних молодіжних структур; прагнення консолідуватися; слабкий вплив у суспільстві й низький рівень представництва у владних структурах; нестабільне фінансове і матеріально-технічне забезпечення. В Україні було сформовано оригінальну модель державної молодіжної політики, що відрізнялася від молодіжної політики інших пострадянських країн. Зокрема, прийнято досить прогресивне молодіжне законодавство, створено низку державних органів та їх структурних підрозділів, які опікувались молодіжною проблематикою, вироблено механізми взаємодії держави й молодіжного руху, соціального захисту молоді, вирішення її соціально-економічних та політичних проблем, залучення молоді до участі в державному й громадсько-політичному житті.

Отже, механізмами реалізації державної молодіжної політики в Україні у другій половині 90-х років ХХ століття були: прийняття законодавчих актів і рішень державних органів; проведення щорічних парламентських слухань про становище молоді та підготовки доповіді з цього питання Верховній Раді України, Президенту України; створення та діяльність органів державної влади та їх структурних підрозділів, які мали вирішувати проблеми молоді; створення соціальних служб для молоді та підготовка соціальних працівників; розробка і реалізація цільових комплексних молодіжних програм; виділення коштів на фінансування державної молодіжної політики; утворення спеціальних фондів; соціальний захист молоді та вирішення її соціально-економічних проблем та ін. Також слід зазначити, що через неналежне виконання молодіжного законодавства і молодіжних ініціатив даного періоду, обмежені фінансові можливості, інші об'єктивні й суб'єктивні фактори, більшість соціально-економічних, політичних та культурних проблем молоді так і залишилися не вирішеними, а молодіжний рух не зайняв належного місця в суспільно-політичному житті України. Громадська активність молоді продовжувала бути низькою, як і вплив на суспільно-політичні й економічні процеси. Через слабе представництво молоді в органах влади, вона не могла відігравати провідних ролей в управлінні країною й прийнятті важливих державних рішень.

ЛІТЕРАТУРА

- Безулік, 1996* – Безулік Т. В. Молодіжний рух України: Довідник. / Упоряд.: Т. В. Безулік, А. І. Білий, М. Ф. Головатий та ін. - Ч. 1. – Київ : А. Л. Д., 1996. – 199 с.
- Білий, 1997* – Білий А. І. Сучасний молодіжний рух в Україні: довідник / Мін-во України у справах сім'ї та молоді, Український науково-дослідний інститут проблем молоді; ред. А. І. Білий [та ін.]. – К. : Столиця, 1997. – 216 с
- Бородін, 2006* – Бородін Є. І. Історія формування державної молодіжної політики в Україні (1991–2004 рр.): Моногр. – Д.: Герда, 2006. – 387 с.
- Головатий, 1993* – Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. – К. : Наук. думка, 1993. – 325 с.
- Головенько, 1995* – Головенько В. Український молодіжний рух у ХХ столітті: історико-політологічний аналіз основних періодів / В. Головенько. – К. : АЛД, 1997. – 160 с.
- Князевич, 2002* – Князевич Д. О. Розвиток молодіжного руху в Україні (друга половина 1980-х – 1990-ті роки): дис. на здобуття наукового ступеня канд. іст. наук: 07.00.01 / Дар'я Олександрівна Князевич. – К., 2012.
- Перепелиця, 2001* – Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект). - Київ, Український інститут соціальних досліджень, Український центр політичного менеджменту, 2001. – 242 с.
- Постанова Кабінету Міністрів України, 1998* «Комплексні заходи Кабінету Міністрів України щодо реалізації державної молодіжної політики в Україні («Молодь України»)» від 20 березня 1998 р. № 348. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=348-98-%EF>.
- Постанова Кабінету Міністрів України, 1999* – «Про стан реалізації державної молодіжної політики» від 18 червня 1999 р. № 1059. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/1059-99-п>.
- Розпорядження Кабінету Міністрів України, 1999* – «Про затвердження заходів щодо відзначення Дня молоді» від 19 червня 1999 р. № 584-р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/584-99-р>.

- Указ Президента України 1999* – «Про зміни в системі центральних органів виконавчої влади України» від 13 березня 1999 р. № 250 // Урядовий кур'єр. – 1999. – 13 березня.
- Указ Президента України 1995* – «Про Національну раду з питань молодіжної політики» від 3 грудня 1995 р. № 1129/95. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1129%2F95>.
- Указ Президента України 1996* – «Про Положення про Міністерство України у справах сім'ї та молоді» від 4 грудня 1996 р. № 1164/96. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1164%2F96>.
- Указ Президента України 1999* – «Про Положення про Державний комітет України у справах сім'ї та молоді» від 16 червня 1999 р. № 664/99. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/664/99>.

REFERENCES

- Bezulik, 1996* – Bezulik T. V. Molodizhnyy rux Ukrayiny: Dovidnyk. Ch.1. – Kyiv : A.L.D., 1996. – 199s. – UIM; Uporyad. : T. V. Bezulik, A. I. Bilyj, M. F. Golovatyj ta in.
- Bilyj, 1997* – Bilyj A. I. Suchasnyj molodizhnyy rux v Ukrayini: dovidnyk / Min-vo Ukrayiny u spravax sim'yi ta molodi, Ukrayinskyj naukovo-doslidnyj instytut problem molodi; red. A. I. Bilyj [ta in.]. – K. : Stolycya, 1997. – 216 s.
- Borodin, 2006* – Borodin Ye. I. Istoriya formuvannya derzhavnoyi molodizhnoyi polityky v Ukrayini (1991–2004 rr.): Monogr. – D. : Gerda, 2006. – 387 s.
- Golovatyj, 1993* – Golovatyj M. F. Molodizhna polityka v Ukrayini: problemy novlennya. – K. : Nauk. dumka, 1993. – 325 s.
- Golovenko, 1995* – Golovenko V. Ukrayinskyj molodizhnyy rux u XX stolitti: istoryko-politologichnyj analiz osnovnyx periodiv / V. Golovenko. – K. : ALD, 1997. – 160 s.
- Knyazevych, 2002* – Knyazevych D. O. Rozvytok molodizhnogo ruxu v Ukrayini (druga polovyna 1980-x – 1990-ti roky): dys. kand. ist. nauk: 07.00.01 / Knyazevych Darya Oleksandrivna. – K., 2012.
- Perepelycy, 2001* – Perepelycy M.P. Derzhavna molodizhna polityka v Ukrayini (regionalnyj aspekt). - Kyiv, Ukrayinskyj instytut socialnyx doslidzhen, Ukrayinskyj centr politychnogo menedzhmentu, 2001. - 242 s.
- Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny, 1998* – «Kompleksni zaxody Kabinetu Ministriv Ukrayiny shhodo realizaciyi derzhavnoyi molodizhnoyi polityky v Ukrayini ("Molod Ukrayiny)»» vid 20 bereznya 1998 r. № 348. – Rezhym dostupu : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=348-98-%EF>.
- Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny, 1999* – «Pro stan realizaciyi derzhavnoyi molodizhnoyi polityky» vid 18 chervnya 1999 r. № 1059. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/1059-99-p>.
- Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny, 1999* – «Pro zatverdzhennya zaxodiv shhodo vidznachennya Dnya molodi» vid 19 chervnya 1999 r. № 584-r. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/584-99-r>.
- Ukaz Prezydenta Ukrayiny 1999* – «Pro zminy v systemi centralnyx organiv vykonavchoyi vlady Ukrayiny» vid 13 bereznya 1999 r. № 250 // Uryadovyj kur'yer. – 1999. – 13 bereznya.
- Ukaz Prezydenta Ukrayiny 1995* – «Pro Nacionalnu radu z pytan molodizhnoyi polityky» vid 3 grudnya 1995 r. № 1129/95. – Rezhym dostupu : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1129%2F95>.
- Ukaz Prezydenta Ukrayiny 1996* – «Pro Polozhennya pro Ministerstvo Ukrayiny u spravax sim'yi ta molodi» vid 4 grudnya 1996 r. № 1164/96. – Rezhym dostupu : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1164%2F96>.
- Ukaz Prezydenta Ukrayiny 1999* – «Pro Polozhennya pro Derzhavnyj komitet Ukrayiny u spravax sim'yi ta molodi» vid 16 chervnya 1999 r. № 664/99. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/664/99>.

Надійшла до друку 11.07.2014.